

Handleiding voor leerkrachten

Europa... hoe leg ik dat uit?

3de graad basisonderwijs

Voorwoord

Onze kinderen zijn de Europeanen van vandaag

Europa is voor de provincie Antwerpen een zeer belangrijke partner voor het realiseren van tientallen grote en kleine projecten op verschillende beleidsdomeinen. Die hebben ook een invloed op het leven van onze kinderen: van de fietsstrade waarover ze naar school rijden tot de streekproducten in hun boterhamendoos. En dan hebben we het niet eens over het feit dat ze in 19 landen met dezelfde munt kunnen betalen, zonder grenscontroles door Europa kunnen reizen, via hun gsm zonder extra kosten berichtjes kunnen sturen vanuit het buitenland, enzovoort.

Zonder het zelf te weten, staan onze kinderen nu al met beide voeten in Europa. Het zijn niet de Europeanen van morgen, maar van vandaag. De Europese Unie is voor hen een vanzelfsprekendheid, zonder dat ze de werking of de geschiedenis ervan goed kennen.

Europa Direct wil van leerlingen uit de derde graad van de lagere school in enkele uren tijd jonge Europa-experts maken door ze onder te dompelen in een Europees bad. Dat gebeurt op een zeer actieve manier met rollenspelen en een quiz. De leerlingen kruipen onder andere in de huid van de ministers van de verschillende lidstaten om met elkaar over een actueel thema te debatteren. Ze doen zo niet alleen kennis op, maar ook een heleboel vaardigheden die hun hele verdere leven nog van pas komen: zichzelf een mening vormen en die verkondigen, naar elkaars argumenten luisteren, een compromis zoeken, ...

Door kriskras door onze provincie te reizen, bereikt Europa Direct Provincie Antwerpen ieder schooljaar zo'n 3000 leerlingen. Desondanks blijft de vraag groter dan het aanbod. Om elk kind de kans te geven zich tot een Europa-expert te ontpoppen, maakten we deze kant-en-klare handleiding waarmee leerkrachten hun klas zelf kunnen omtoveren tot een Europese ministerraad.

Hartelijk dank om met deze brochure aan de slag te gaan. Het maakt van ons allemaal nog meer bewuste Europeanen.

Kathleen Helsen
Gedeputeerde voor Europese samenwerking

Inleiding

In deze handleiding '**Europa... hoe leg ik dat uit?**' beschrijven we de aanpak en inhoud van onze **EUropa Xpert**-sessies voor de 3de graad van het basisonderwijs. Hierin combineren we theorie over de Europese Unie met twee simulatiespelen en een quiz. De simulatiespelen en quiz maken de leerlingen op een leuke manier vertrouwd met de theorie. We kiezen er bewust voor om bepaalde Europese 'jargon'-termen te vermijden om het zo begrijpelijk mogelijk te houden en andere accenten te kunnen leggen. Het taalgebruik en de voorbeelden sluiten aan bij hun leefwereld, waardoor het geen ver-van-hun-bed-show is. De volledige sessie duurt 100 minuten.

★ Wat is Europa Direct?

Europa Direct provincie Antwerpen is een informatiecentrum over de Europese Unie (EU), opgericht door de provincie Antwerpen in samenwerking met de Europese Commissie. In totaal zijn er in de EU meer dan 400 Europa Direct informatiecentra. De provincie Antwerpen verkrijgt hiervoor ook steun van FOD Buitenlandse Zaken. Europa Direct verstrekt op verschillende manieren informatie over de EU. We beantwoorden vragen, maar organiseren ook allerlei soorten evenementen en acties om het Europees bewustzijn aan te wakkeren en mensen te doen nadenken over de toekomst van de EU. Een belangrijke pijler van onze dienst is het aanbod voor scholen met workshops, navormingen en lesmateriaal.

★ Waarom organiseren wij 'EUropa Xpert'?

In België is het volgens de onderwijsdoelen verplicht om reeds op de basisschool les te geven over de EU. Om leerkrachten hierbij te ondersteunen, hebben wij een educatief aanbod ontwikkeld. Dit aanbod vertaalt zich in de EUropa Xpert-sessies. Deze aanpak is zo populair dat we besloten om deze handleiding te schrijven. Daarmee kan elke leerkracht EUropa Xpert zelf op school organiseren en de leerlingen spelenderwijs alles over de EU aanleren.

★ Materiaal om jouw EUropa Xpert-sessie levensecht te maken

Ontleen bij Europa Direct een grote 4x3 landkaart van de EU, een set met tafelvlaggetjes van de lidstaten, een EU-vlag, Eurobiljetten (geen echte natuurlijk).

- ▶ Je aanvraag doe je via www.provincieantwerpen.be/europaindeklas. Je kan er meteen ook gratis allerlei extra werkboekjes, posters en achtergrondmateriaal aanvragen.
- ▶ Download de bijhorende presentatie, teksten en invulformulieren op bit.ly/Europahoelegikdatuit

★ Wil je op de hoogte blijven van Europa Direct?

Schrijf je dan in op onze nieuwsbrief via bit.ly/EuropaindeklasLager

Je kan ons ook volgen op Facebook (@EDAntwerpen), Instagram (@europadirectantwerpen) en Pinterest (@europadirect) voor EU-nieuws, info over ons aanbod, leuke weetjes, ...

★ Dankwoord

Europa Direct bedankt graag leerkrachten Leen Jochems, Stephanie Hend en Katrien Van Der Heyden om hun licht mee te laten schijnen over onze aanpak en het eindresultaat van deze handleiding. Wij danken ook Martijn Versteeg, Claudia Dominicus en Morgane Loffens die tijdens hun stage de handleiding mee vorm hebben gegeven.

Inhoud

Inleiding	5
Welke onderwijsdoelen behaal je met deze Europasessie?	7
Deel 1: Geschiedenis, wetten & lidstaten	10
Deel 2: Rollenspel Raad van Ministers	25
Deel 3: Symbolen en werking van de EU	31
Deel 4: Rollenspel Europees Parlement	37
Deel 5: Europese Quiz	43
Bijlagen	48
Bijlage 1. Zoek de verschillen: mét EU	49
Bijlage 2. Zoek de verschillen: zonder EU	50
Bijlage 3. Zoek de verschillen: oplossingen	51
Bijlage 4. Formulier Raad van Ministers voor de stemming	52
Bijlage 5. Invulblad 'uitgaven EU'	53
Bijlage 6. Informatie over de domeinen uit de begroting	54
Bijlage 7. Extra afbeeldingen bij de uitgaveposten	55
Bijlage 8. Europaquiz antwoordenblad	56

Welke onderwijsdoelen behaal je met EUropa Xpert?

We verwijzen naar de leergebiedgebonden en leergebiedoverschrijdend die de overheid oplegt aan het basisonderwijs:

★ Leergebiedgebonden eindtermen voor 'Mens en maatschappij'

Maatschappij ► Politieke en juridische verschijnselen

- 2.13. De leerlingen kunnen het belang illustreren van de fundamentele Rechten van de Mens en de Rechten van het Kind. Ze zien daarbij in dat de rechten en plichten complementair zijn.
- 2.14. De leerlingen kunnen op een eenvoudige wijze uitleggen dat verkiezingen een basiselement zijn van het democratisch functioneren van onze instellingen.
- 2.15. De leerlingen kunnen illustreren op welke wijze internationale organisaties ernaar streven om het welzijn en/of de vrede in de wereld te bevorderen.
- 2.16. De leerlingen weten dat Vlaanderen één van de gemeenschappen is van het federale België en dat België deel uitmaakt van de Europese Unie. Ze weten daarbij dat elk een eigen bestuur heeft waar beslissingen worden genomen.

Maatschappij ► Historische tijd

- 3.9. De leerlingen tonen belangstelling voor het verleden, heden en de toekomst, hier en elders.

Maatschappij ► Ruimte ► Oriëntatie- en kaartvaardigheid

- 4.3. De leerlingen kunnen in een praktische toepassings situatie op een gepaste kaart en op de globe evenaar, de polen, de oceanen, de landen van de Europese Unie en de werelddelen opzoeken en aanwijzen.
- 4.5. De leerlingen kunnen begrippen zoals wijk, gehucht, dorp, deelgemeente, fusiegemeente, stad, provincie, gemeenschap, land en continent in een juiste context gebruiken.

★ Leergebiedoverschrijdende eindtermen voor 'Sociale Vaardigheden'

Sociale vaardigheden - Domein relatiewijzen ► Relatiewijzen

- 1.2. De leerlingen kunnen in omgang met anderen respect en waardering opbrengen.
- 1.6. De leerlingen kunnen kritisch zijn en een eigen mening formuleren.

Sociale vaardigheden - Domein gespreksconventies

2. De leerlingen kunnen in functionele situaties een aantal verbale en niet-verbale gespreksconventies naleven.

★ Leergebiedgebonden eindtermen voor 'Nederlands'

Nederlands – Luisteren

- 1.8. De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) op basis van, hetzij de eigen mening, hetzij informatie uit andere bronnen, de informatie beoordelen die voorkomt in: een discussie met bekende leeftijdgenoten.
- 1.9. De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) op basis van, hetzij de eigen mening, hetzij informatie uit andere bronnen, de informatie beoordelen die voorkomt in: een gesprek met bekende leeftijdgenoten.

2 Nederlands – Spreken

- 2.9. De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) het gepaste taalregister hanteren als ze op basis van vergelijking, hetzij met hun eigen mening, hetzij met andere bronnen: in een gesprek kritisch reageren op de vragen en opmerkingen van bekende volwassenen.
- 2.10. De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) het gepaste taalregister hanteren als ze op basis van vergelijking, hetzij met hun eigen mening, hetzij met andere bronnen: tijdens een discussie met bekende volwassenen over een behandeld onderwerp passende argumenten naar voren brengen.

Bij ieder onderdeel in de handleiding geven we aan welke van de bovenstaande eindtermen ermee worden behaald.

Deel 1: Geschiedenis, wetten & lidstaten

In vier onderdelen krijgen de leerlingen de context van de EU geschetst:

- ★ **Van oorlog naar vrede:** hoe de samenwerking tot stand kwam
- ★ **Wat doet de EU?:** voorbeelden van wetten
- ★ **Wie zit er in de EU?:** de lidstaten
- ★ **Kleiner én groter:** Brexit en de kandidaat-lidstaten

Onderwijsdoelen:

- Leergebiedgebonden eindtermen voor Mens & maatschappij: 2.13/ 2.15 / 2.16 / 3.9 / 4.3 / 4.5
- Leergebiedgebonden eindtermen voor voor Nederlands: 2.9

Duur: 30 minuten

Benodigheden:

- Presentatie (kan je downloaden op bit.ly/Europahoelegikdatuit)
- Deze handleiding
- 5x A3-afruk van de '12 verschillen' zonder EU (zie bijlage 1 tem 3)
- Landkaart met lidstaten van de EU

Optioneel:

- Landkaart van de EU
- Kaartjes met het vlagje van één van de 27 lidstaten om aan de leerlingen te geven bij aanvang workshop (vergroot de participatie van de leerlingen)
- Videoclips ter ondersteuning van de presentatie (download op: bit.ly/Europahoelegikdatuit)
- EU-vlag
- Boek met blanco-bladzijden (om als Verdrag te laten ondertekenen)
- Speelgoed-item met CE erop
- Ei met code

★ Start

? **Vraag aan de leerlingen:**
"Wat weten jullie al over de EU?"

Als de Europese vlag vernoemd wordt, kan je een mooi bruggetje maken naar de inhoudsslide.

Wordt de vlag niet vernoemd? Maak dan zelf het bruggetje. Zowat alle leerlingen kennen dit symbool!

Wanneer je de slide toont, verschijnen alle sterren in het geel. Als je doorklikt is de vlag haar sterren kwijt.

Leg uit dat de vlag haar sterren kwijt is geraakt en dat we ze stap voor stap opnieuw bij elkaar gaan zoeken. Vertel de leerlingen wat ze bij iedere ster gaan leren en/of doen.

★ Van oorlog naar vrede

We beginnen de geschiedenis bij de Tweede Wereldoorlog.

? **Vraag aan de leerlingen:**
"Wanneer vond de Tweede Wereldoorlog plaats?"

Heel wat leerlingen kennen de jaartallen!

De Tweede Wereldoorlog vond plaats van **1940-1945**. Het was één van de ergste oorlogen ooit. Wereldwijd werden tussen de 50 en 80 miljoen mensen gedood. **De oorlog ontstond in Europa**. Duitsland (als de grote verliezer van de Eerste Wereldoorlog) ging samen met bondgenoten Oostenrijk en Italië andere landen in Europa binnenvallen en bezetten zoals Polen, België, Nederland, en Frankrijk. **Duitsland** stond vooral vijandig ten opzichte van **Frankrijk**, vanwege ruzies uit het verdere Europese verleden.

Ook het Verenigd Koninkrijk werd betrokken bij de oorlog door wederzijdse bombardementen. Stilaan werd het een ware wereldoorlog met ook hevige gevechten in Noord-Afrika, Japan, Hawaï, ...

De oorlog kwam ten einde toen in het westen de **Verenigde Staten van Amerika** tegen het Duitse leger ging vechten en in het oosten Rusland de Duitsers versloeg. Rusland heette toen nog de **Sovjet-Unie**. Europa was volledig verwoest na de oorlog. Veel huizen en andere gebouwen lagen in puin en er waren miljoenen doden gevallen. Nadat men was begonnen met de **heropbouw van Europa** werd besloten dat er **nooit meer** zo'n verwoestende **oorlog** mocht komen.

! TIP: Probeer tussendoor de leerlingen zoveel mogelijk te betrekken bij het verhaal. Bijvoorbeeld: Welke twee grote Europese landen waren vijanden van elkaar in de Tweede Wereldoorlog?

! TIP: Vertel de leerlingen over het grote bombardement dat plaatsvond in Mortsel. Vier scholen werden toen geraakt door bommen. In totaal verloren 209 kinderen onder de 15 jaar het leven tijdens het bombardement. Of laat je leerlingen eens opzoeken hoe en waar hun gemeente, buurgemeente of een omliggende stad de sporen van de Tweede Wereldoorlog draagt.

Er kwam uiteindelijk een plan uit **Frankrijk**...

De Franse minister **Robert Schuman** presenteerde op **9 mei 1950** zijn **plan om vrede te bewaren in Europa**. In dit plan stond dat landen moesten gaan samenwerken rond de grondstoffen waarvan wapens worden gemaakt. Zo zou oorlog voorkomen kunnen worden.

? Vraag aan de leerlingen:
"Over welke grondstoffen gaat het? Waarvan worden wapens gemaakt?"

De grondstoffen waar Robert Schuman het over had in zijn plan waren **kolen en staal**. Kolen werden gebruikt als brandstof waarmee ijzererts werd omgesmolten tot staal. In Europa komen kolen en staal veel voor in het gebied op de kaart waar het blauwe cirkeltje staat: **midden in het oorlogsgebied!** De landen gingen die grondstoffen uit de grond halen, wapens maken en tegen elkaar vechten. Het was de **motor van de oorlog**. Die motor moest worden stilgelegd ...

Dat was stap 1: Het was belangrijk dat de landen die toegang hadden tot deze grondstoffen, gingen samenwerken. Het plan van Robert Schuman stelde voor dat er één grote organisatie zou komen die beslist over kolen en staal en niet meer elk land voor zich. Zo kan het ene land niet meer tegen het andere op wapens maken.

Maar zo'n samenwerking is natuurlijk niet eenvoudig. Daar waren spelregels voor nodig. **Dat is stap 2.**

? Vraag aan de leerlingen:
"Als je een gezelschapsspel speelt, waarin vind je de spelregels?"

Ook voor de Europese landen kwam er zo'n **handleiding** met daarin de spelregels om samen te werken.

De handleiding van Europa krijgt een plechtige naam: een **'Verdrag'**.

! TIP: Laat een mooi boek met blanco bladzijden rondgaan en laat de leerlingen zelf als 'ministers' hun handtekening zetten in het **'Verdrag van** (de plaats van je school'. Je kan eventueel een paar spelregels toevoegen.

Bijvoorbeeld:
 - Als een minister het woord heeft, laten we die eerst uitspreken.
 - We luisteren naar de voorzitter die de vergadering leidt.
 - ...

! TIP: Is er bij jou op school een leerlingenraad? Wat zijn daar de spelregels?

Stap 3: wie meedoet, zet zijn handtekening

EGKS

België Frankrijk Luxemburg Italië Nederland Duitsland

Robert Schuman liet de geïnteresseerde landen (in 1951) naar Parijs komen. Daar werd het Verdrag van Parijs ondertekend door **zes landen**: België, Frankrijk, Luxemburg, Italië, Nederland en Duitsland. De samenwerking kreeg de naam 'EGKS'.

? Vraag aan de leerlingen:

"Waarvoor staan de letters EGKS?"

! TIP: denk aan de grondstoffen voor wapens

De Europese Gemeenschap voor Kolen & Staal werd opgericht. Dat was **stap 3**.

De Europese Economische Gemeenschap werd opgericht.

? Vraag aan de leerlingen:

"Wat is de douane en waar kom je die tegen?"

"Kom je die nog tegen wanneer we naar Nederland rijden?"

'Nee' is het antwoord, want al in Rome werd beslist dat goederen sneller over de grens moesten kunnen. De **grenzen** moesten zo **open** mogelijk worden gemaakt.

Vroeger waren er strenge controles bij de grens door de douane. Als je bijvoorbeeld naar Duitsland of Nederland wilde reizen, werd de kofferbak van je auto gecontroleerd en moest je soms extra belasting betalen (taks). Als je pech had, begon je vakantie met urenlang wachten bij de grens. Doordat de grenscontroles werden afgeschaft, werd handel tussen landen veel sneller en gemakkelijker. Men ging de economieën van de landen meer en meer met elkaar verbinden en zo werd iedereen er beter van. De grenzen tussen de Europese landen werden stilaan onzichtbaar.

**Is je land erbij?
Zet je handtekening in het Verdrag!**

? Vraag aan de leerlingen:

"Is het land dat op je kaartje staat één van deze zes landen?"

Zet je handtekening in het Verdrag van de (de plaats van je school)

Stap 4: nog méér gaan samenwerken

Stap 4: De samenwerking tussen deze zes landen loopt zo goed dat ze al snel beslissen om nog veel meer samen te gaan doen. De spelregels moesten worden aangepast en daarom ondertekenen de zes een nieuw Verdrag in Rome.

Daarbij verandert de naam van EGKS naar 'EEG'.
Toon het filmfragment 'Verdrag van Rome'.

? Vraag aan de leerlingen:

"Wat betekent EEG?"

Het antwoord komt voor in het filmpje.

Stap 5: de samenwerking heet nu... Europese Unie

Stap 5: Europese 'Gemeenschap': Dat kan korter en krachtiger dachten de Europese leiders. Uiteindelijk krijgt de samenwerking tussen de landen in de jaren negentig de naam 'Europese Unie'. In het nieuws hoor je vaak de afkorting 'EU'.

'Unie' duidt op eenheid. De landen proberen als eenheid oplossingen te zoeken voor hun gedeelde problemen.

De eerste ster hebben we gevonden.

Nu gaan we op zoek naar ster nummer 2:

★ Wat doet de EU?

We gaan eens bekijken welke beslissingen de EU zoal genomen heeft en welke Europese wetten er bestaan.

Ken jij een voorbeeld van een Europese wet?

? Vraag aan de leerlingen:

"Wie kent er een voorbeeld van een Europese wet?"

Toon een stuk speelgoed met CE en vraag aan de leerlingen: "Wie heeft de letters 'CE' wel eens op zijn/haar speelgoed opgemerkt?", "Waarom staat dat erop denk je?"

Op speelgoed dat de EU heeft getest, staat het CE-label. Dat betekent dat je mama en papa in de winkel weten dat wat ze kopen (min of meer) veilig is. Er kan natuurlijk altijd iets gebeuren, maar het is alvast van een zekere kwaliteit. Bij een teddybeer zullen de ogen bijvoorbeeld niet te gemakkelijk loskomen. Heb je een kleine broer of zus? Is het een baby? We moeten voorkomen dat baby's stukjes speelgoed inslikken. De EU heeft daarom het CE label bedacht. CE staat voor **Conform Europa** en betekent dat het speelgoed voldoet aan de **eisen van de EU voor veilig speelgoed**.

Toon een ei met code en vraag aan de leerlingen:

"Waarom staat er een code op onze eieren uit de supermarkt?"

Er staat een code op eieren die in de winkels in de EU verkocht worden. We verkopen voedsel van het ene land aan het andere. Als iemand in Duitsland bijvoorbeeld ziek wordt van de eieren uit België, moeten we precies kunnen traceren waar het ei vandaan kwam. Met de code op eieren kunnen we terugvinden dat het ei bijvoorbeeld uit de provincie Antwerpen komt, het dorp xxx (= dorp van de school) en die of die boerderij hier in de buurt. Die kan dan tijdelijk gesloten worden. Nadat men het probleem daar heeft opgelost, kan die weer open. Dit noemen we 'voedselveiligheid' en die wordt grotendeels door de EU gecontroleerd.

Er zijn zo honderden voorbeelden van Europese wetten die we hier kunnen vertellen, maar dat gaan we niet doen. We gaan het jullie zelf laten ontdekken!

Verdeel de klas in vier of vijf groepjes naargelang het aantal leerlingen.

Jullie krijgen op het scherm een afbeelding te zien van een wereld 'Zonder de EU', maar in jullie handen krijg je deze afbeelding 'Met de EU'. Er zijn **12 verschillen** te vinden. Zet een stipje bij ieder verschil dat je groepje heeft gevonden en dan zullen we de verschillen overlopen en uitleggen. Jullie krijgen hiervoor 5 minuten de tijd.

Toon tijdens de opdracht deze afbeelding zónder EU op het grote scherm of druk deze af en deel ze uit indien de projectie niet scherp genoeg is.

Overloop met de groepjes alle verschillen die ze gevonden hebben. De uitleg bij ieder verschil vind je als [bijlage 3](#).

Nu weten jullie waar de EU zoal mee bezig is. De tweede ster hebben we dus gevonden!

We gaan op zoek naar ster nummer 3!

★ Wie zit er in de EU?

Doorheen de jaren kwamen er **steeds meer landen** bij deze samenwerking in Europa.

Een land dat tot de EU behoort, wordt een 'lidstaat' genoemd.

De samenwerking begon met 6 landen.

! TIP: Laat de leerlingen die landen nog eens herhalen.

In **1973** kwamen Ierland, het Verenigd Koninkrijk en Denemarken erbij. In **1981** Griekenland en in **1986** Spanje en Portugal.

! TIP: Laat per toetredingsgolf de leerlingen met die landen op hun kaartje opstaan en hun land voorlezen. Wijs de landen ook steeds aan op de landkaart of vraag de leerlingen dat te doen.

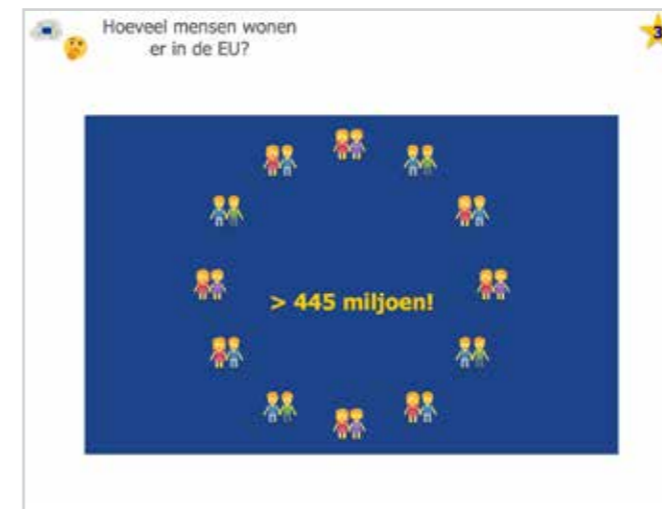
1995: Oostenrijk, Finland en Zweden worden lid van de Europese Unie.

2004: Estland, Letland, Litouwen, Polen, Tsjechië, Slowakije, Slovenië, Hongarije, Malta en Cyprus worden lid van de Europese Unie.

2007: Roemenië en Bulgarije worden lid van de Europese Unie.

2013: Kroatië wordt lid van de Europese Unie. Zo kwam de EU uiteindelijk tot 28 EU-lidstaten.

! TIP: Verwijs naar het geboortjaar van de leerlingen als je over de uitbreiding spreekt. Zo kunnen ze zichzelf situeren in de geschiedenis.

? Vraag aan de leerlingen:

"Hoeveel mensen wonen er in België?
Hoeveel mensen wonen er dan in de hele EU?"

Er wonen meer dan 445 miljoen mensen in de EU. Dat betekent dat de EU meer inwoners heeft dan Rusland en Amerika samen!

We leven in Europa wel veel dicht bij elkaar, dus we hebben goede afspraken nodig. **'Goede afspraken maken goede vrienden'**! Daar probeert de EU voor te zorgen en dat zijn die **Europese wetten**.

Nu weten we welke landen allemaal bij de EU horen. De 3de ster mag op de vlag!

Maar 28 lidstaten ... ? Klopt dat eigenlijk? Nee, want:

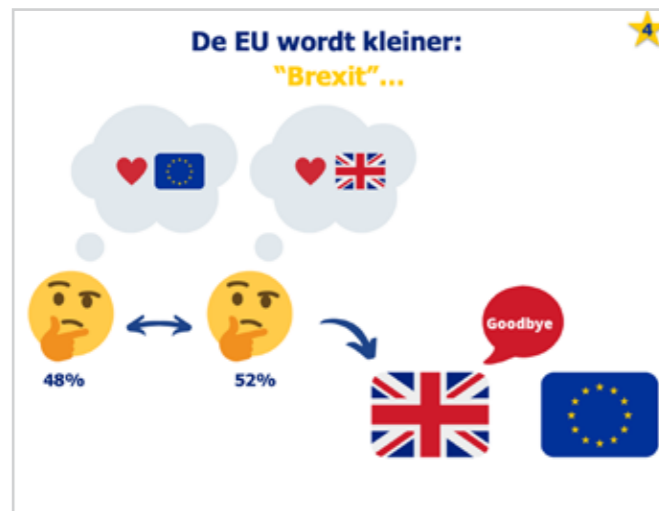
★ De EU wordt kleiner en groter

? Vraag aan de leerlingen:

"Wat is Brexit? Welk land stapt uit de EU?"

Antwoord: Verenigd Koninkrijk

De Britten zijn de inwoners van het Verenigd Koninkrijk en beslisten om naar de exit te gaan, vandaar het woord 'Brexit'.

In het Verenigd Koninkrijk heeft men de bevolking laten kiezen: Wil je in de EU blijven of wil je eruit stappen? Een kleine meerderheid heeft beslist om eruit te stappen. Zij zeggen dat ze de EU niet nodig hebben en alles wel op hun eentje kunnen oplossen. Maar tegelijk zei een grote groep (bijna de helft van de Britten): "Nee, wij hebben de EU wél nodig om samen de klimaatsopwarming te stoppen, voor onze jobs en bedrijven, voor de toekomst van onze jongeren, ..." Dit maakte de situatie lange tijd heel moeilijk en dit kwam heel veel in het nieuws!

Toon het filmfragment 'Brexit' van Karrewiet. Te downloaden op bit.ly/Europahoelegikdatuit

? Vraag aan de leerlingen:
 "Op welke datum stapte het Verenigd Koninkrijk uit de EU?" (het antwoord komt in het filmpje)

Antwoord: 31 januari 2020

Hierover is het laatste woord nog niet gezegd, want het Verenigd Koninkrijk moet nog beslissen welke Europese wetten ze houden en welke niet. In elk geval mogen ze niet meer mee beslissen over Europese wetten.

! TIP: Vraag aan de leerlingen: "Spelen jullie samen op de speelplaats? Zijn er bepaalde spelregels? Wat zou je doen als iemand het plots niet meer eens is met die spelregels?"

Tegelijk zijn er landen in Europa die bij de EU willen komen. Dit noemen we de 'kandidaat-lidstaten'. Zij kloppen op de deur van de EU om binnen te mogen.

Op dit moment zijn er **vijf kandidaat-lidstaten: Servie, Noord-Macedonië, Albanië, Turkije en Montenegro**. De EU heeft hen beloofd dat ze erbij mogen, maar ze moeten dan eerst **alle bestaande Europese wetten overnemen** in hun land. Daarnaast moeten ze respect hebben voor de **mensenrechten**: bv mannen en vrouwen zijn gelijk, iedere

huidskleur is gelijk, geen doodstraf, recht op vrije verkiezingen, recht op arbeid, onderwijs, recht op zorg voor als je ziek bent, vrije meningsuiting, ...

! TIP: Vraag aan de leerlingen of ze kandidaat-lidstaten kennen. Wijs ze aan op de kaart.

! TIP: Vraag aan de leerlingen of ze een voorbeeld kunnen geven van een mensenrecht.

Zo mag de 4de ster op de vlag verschijnen!

Dan zijn jullie nu klaar om de Europese ministerraad na te spelen!

Laat de leerlingen plaatsnemen in de ministerraad aan de tafelvlaggetjes en laat het Verdrag verder rondgaan zodat alle ministers uiteindelijk hun handtekening erin hebben gezet.

Deel 2: Rollenspel Raad van Ministers

Onderwijsdoelen:

- Leergebiedgebonden eindtermen voor Mens & maatschappij: 2.16 / 4.5
- Leergebiedoverschrijdende eindtermen voor Sociale Vaardigheden: 1.2 / 1.6 / 2.
- Leergebiedgebonden eindtermen voor Nederlands: 1.8 / 1.9 / 2.9 / 2.10

Duur: 20 minuten.

Benodigheden:

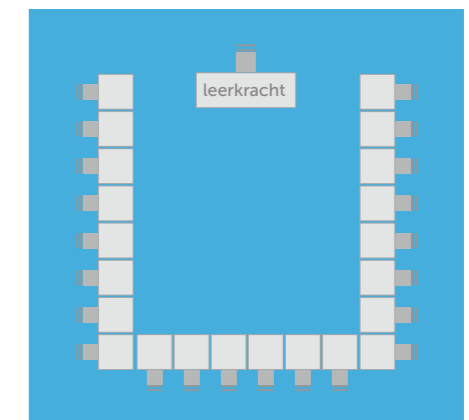
- Presentatie
- Deze handleiding
- Tekst Europees commissaris en teksten met mening van ieder land voor iedere leerling/minister.
 - ▶ Je kan alle teksten voor verschillende onderwerpen downloaden op:
bit.ly/Europahoelegikdatuit
- Invulformulier met landen (zie bijlage 4)

Optioneel:

Tafelvlaggetjes van de EU- landen en/of naambordjes met de namen van de landen

★ Verloop van het rollenspel:

1. Alle leerlingen nemen plaats aan het vlaggetje van het land dat op hun vlaggenkaartje staat.
2. Neem zelf plaats aan het bureau van de Europese Commissie vooraan.
3. De tekst ligt klaar op het bureau. Doe alsof je een Europees commissaris bent. Vraag stilte en lees het wetsvoorstel plechtig voor.
4. Alle leerlingen vinden de mening van hun lidstaat op het blad dat bij hun vlaggetje ligt. Laat het hen even in stilte doorlezen.
5. Leg uit aan de leerlingen dat er pas een akkoord is bij een meerderheid van de stemmen.
6. Zeg dit tegen de leerlingen: "Jullie hebben ongetwijfeld ook een **eigen** mening, maar die moet je nog even aan de kant schuiven. Na de 'officiële' ministerraad laten we jullie opnieuw stemmen met jullie **eigen** mening en laten we enkele leerlingen hun mening toelichten. Nu ben je echter minister van je land en willen we eerst de mening van alle landen weten."
7. Laat nu één voor één de ministers aan het woord volgens de volgorde die op het invulblad staat aangegeven (zie bijlage 4).
8. Houd ondertussen een oog op de timing. Dat is ongeveer 20 minuten voor een groep van een 20-tal leerlingen.
9. De leerlingen lezen de tekst voor die is opgesteld voor hun land. Ze mogen de mening eventueel ook in eigen woorden toelichten, zolang ze maar de mening van dat land laten horen.
10. Noteer op het invulblad of het land akkoord gaat of niet akkoord gaat.
11. Kwamen alle leerlingen aan het woord? Vertel het resultaat van de stemming!

Gewenste opstelling van de tafels en stoelen voor de ministerraad.

Europese ministerraad

5

De leerlingen vergaderen vandaag in hun eigen school. Als ze echt minister zouden zijn, dan zouden ze vergaderen in het gebouw van de Raad van Ministers in Brussel. Op deze foto zien ze hoe dat eruit ziet.

Raad van Ministers voor milieu 5

Wetsvoorstel van de Europese Commissie:

"In de hele Europese Unie moeten plastic zakken verboden worden."

Deze slide kan je als leerkracht zelf invullen naargelang het onderwerp dat je kiest voor de Raad van Ministers.

- ▶ Vul in het eerste regeltje het domein aan waarvan de leerlingen ministers zijn (Bijvoorbeeld onderwijs, milieu, migratie, gezondheid, ...).
- ▶ Formuleer het gekozen wetsvoorstel naast de smiley.

Laat deze slide aan de leerlingen zien tijdens de vergadering.

Nu ben jij minister van je land 5

Wil jouw land deze Europese wet?

Wat is de mening van je land?

Lees de tekst voor terwijl iedereen luistert

Wordt de wet goedgekeurd of afgekeurd?

Toon deze slide terwijl je uitlegt wat er zal gebeuren:

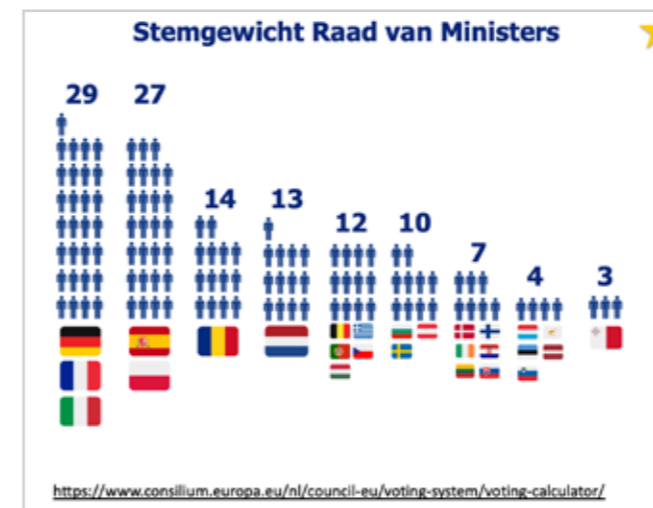
- ▶ Op het blad staat de mening van je land.
- ▶ Lees de tekst van je land even door.
- ▶ Dadelijk laat ik één voor één iedere minister aan het woord. Dan vertel je wat er op het blad staat.
- ▶ Je mag het gewoon aflezen ofwel in je eigen woorden vertellen wat er staat.
- ▶ In elk geval is het de mening van je land die we moeten weten en niet je eigen mening. Die is voor later.

Einde van het rollenspel:

1. Ga na of alle leerlingen aan de beurt zijn geweest.
2. Maak de stand van zaken op: Is de meerderheid akkoord of is de meerderheid niet akkoord?
3. Ongeacht het resultaat mogen de leerlingen applaudiseren, want het is een **democratische beslissing**: iedereen heeft naar elkaar geluisterd, er werd gestemd en de meerderheid wint.

★ Theorie bij het rollenspel Raad van ministers

Als leerkracht bepaal je zelf wanneer je deze onderwerpen behandelt. Het kan tijdens de vergadering of erna.

STEMGEWICHT

Duitsland is het EU-land met de meeste inwoners; meer dan 80 miljoen. Dat betekent dat 1 op de 5 Europeanen een Duitser is. Doordat de Duitsers met zoveel mensen zijn, is hun mening erg belangrijk.

Het kleinste land van de Europese Unie is **Malta**. Hier wonen slechts 400.000 mensen, dat is minder dan in de stad Antwerpen.

Het **stemgewicht** van een land is belangrijk in de Raad van Ministers. Hoe meer inwoners, hoe zwaarder de stem telt en hoe belangrijker het land is. Als we kijken naar Duitsland en Malta, spreekt het voor zich dat de mening van het grote Duitsland zwaarder doorweegt dan de mening van het kleine Malta.

België, Nederland en Luxemburg werken vaak samen in de ministerraad. Deze drie Benelux-landen staan samen namelijk sterker. Als je hun stemmen bij elkaar optelt, dan kom je op een totaal van 29. Dat staat gelijk aan het stemgewicht van Duitsland, Frankrijk of Italië.

Welke talen worden hier gesproken? 5

3 werktalen:
Engels, Frans & Duits

TALEN

Zeg tegen de leerlingen het volgende: "Ik heb tot nu toe alleen maar Nederlands gehoord in deze vergadering. Denken jullie dat dat in het echt ook zo is?"

Nee, want in deze vergadering mogen maar liefst 24 talen gesproken worden. Om dat op te lossen, zijn er tolken.

De tolken moeten naast hun moedertaal, 4 andere talen perfect kunnen spreken en minstens 1 van de drie werktalen van de EU beheersen. Dat zijn Frans, Engels en Duits. Alle teksten worden minstens in die 3 talen vertaald. Tijdens een vergadering zitten veel ministers met hoofdtelefoons op, die ze zo kunnen instellen dat ze alles in hun eigen taal horen.

Alle leerlingen hebben een kaartje of een badge met de naam en de vlag van hun land en ook hoe je 'hallo' zegt in de taal van het land.

Laat alle ministers hun badge afnemen en voor zich op tafel leggen en laat hen eens 'hallo' zeggen in de taal van hun land.

Daarom stemmen we eens opnieuw, maar deze keer met de eigen mening van de leerlingen. Zijn ze voor of tegen? En waarom? Ze moeten bij dit onderdeel hun mening leren onderbouwen, maar ook naar elkaar luisteren. Als enkele leerlingen hun mening hebben verteld, kan je ze nog eens opnieuw laten stemmen over hetzelfde onderwerp.

Zijn ze van mening veranderd door elkaars argumenten?

De ministerraad zit erop, dus de 5de ster mag verschijnen!

Vanaf nu zijn jullie geen minister meer.

Ster nummer 6 komt op de vlag!

★ En je éigen mening?

De leerlingen hebben zojuist mogen stemmen over een besluit als ministers, maar dat hebben ze natuurlijk gedaan namens het land dat hen werd toegewezen. Het is ook interessant om te weten wat de persoonlijke mening van de leerlingen is.

Vrije meningsuiting is bovendien één van de mensenrechten.

★ Pauze

En dan is het tijd voor een pauze... Ook in het echt moeten de ministers en parlementsleden van tijd tot tijd eens pauzeren en een kopje koffie drinken. Soms zijn het zelfs de onderlinge gesprekken tijdens die pauzemomenten die uiteindelijk tot een akkoord kunnen leiden.

Dit was wellicht de gemakkelijkste ster!

Deel 3: Symbolen & werking van de EU

In twee onderdelen krijgen de leerlingen uitleg over:

- **De symbolen:** Hoe herken je de EU?
- **De werking van de EU:** Hoe wordt een Europese wet gemaakt?

Onderwijsdoelen:

- Leergebiedgebonden eindtermen voor Mens & maatschappij: 2.14 / 2.15/ 2.16 / 3.9 / 4.5
- Leergebiedgebonden eindtermen voor Nederlands: 2.9

Duur: 10 minuten.

Benodigheden:

- Presentatie te downloaden via bit.ly/Europahoelegikdatuit
- Deze handleiding

Optioneel:

- EU-vlag
- Geluidsfragment Europees volkslied ter ondersteuning van de presentatie, te downloaden op: bit.ly/Europahoelegikdatuit
- Euro-munstuk, Belgische frank, pond, ...

De EU heeft een aantal herkenbare symbolen.

★ Symbolen

De Dag van Europa wordt gevierd op **9 mei**. Dat is de dag waarop de Franse minister Robert Schuman zijn plan voor de vrede presenteerde. Daarom beschouwen we 9 mei ook wel als de 'verjaardag' van de Europese Unie.

Er staan **twaalf** sterren op de **Europese vlag**. Er is gekozen voor twaalf sterren, omdat dit in de **Griekse Oudheid** het getal van **perfectie** was. Een klok kreeg zo bijvoorbeeld twaalf uur en een jaar heeft twaalf maanden. De eerste zes landen vonden twaalf een mooi symbool om over te nemen op de vlag. Ze tonen daarmee dat ze pas perfect zijn als ze samenwerken.

Het Europese Volkslied: is 'Ode aan de Vrede' of het '**Vredeslied**' van de Duitse componist Ludwig van Beethoven. Laat het horen aan de leerlingen en vraag of ze het kennen. Weet jij waarom het Van Beethoven is in plaats van Von Beethoven? Dit is omdat zijn voorouders in Mechelen woonden.

! TIP: Als je in de presentatie op het luidsprekertje klikt, hoor je het volkslied.

Brussel wordt beschouwd als een soort van 'hoofdstad' van de Europese Unie. Dat komt omdat **België bij de eerste 6 landen** was in de EGKS. Een hoofdstad in ofwel Frankrijk, ofwel Duitsland lag wat gevoelig destijds en in België spreekt men Frans, Nederlands en Duits. Daarnaast ligt België (en dus Brussel) **heel centraal** in de EU en is het gemakkelijk bereikbaar. Veel belangrijke Europese instellingen hebben er hun hoofdzetel.

De euro: Voordat de euro werd ingevoerd, werd in België betaald met de Belgische frank. Vanaf 2002 wordt er in België betaald met de euro, maar ook in 19 andere landen van de EU kun je met de euro betalen. Ieder land dat lid wordt van de EU, is **verplicht** om de **euro in te voeren** maar de economie van je land moet er klaar voor zijn. De euro maakt het gemakkelijk om handel te drijven en op reis te gaan. Als een land in geldproblemen verkeert, zullen andere landen proberen te helpen.

! TIP: Heb je nog een Belgische frank? Heb je nog muntstukken uit andere EU-landen die de euro nog niet hebben? Je kan je leerlingen ook eens een muntstuk uit een ander land laten meenemen.

De naam '**Europa**' komt ook uit de Griekse Oudheid. Europa is vernoemd naar een Griekse prinses uit één van de mythes en sages. Je kunt haar zien op dit Griekse muntstuk van twee euro.

We herkennen nu de symbolen en zo mag ster nummer 8 ook op de vlag verschijnen!

Voor ster nummer 9 gaan we eens bekijken hoe een Europese wet eigenlijk gemaakt wordt.

★ Hoe werkt de EU?

? Vraag aan de leerlingen:

"Hoe heet de handleiding met de spelregels?"

Antwoord: het Verdrag

We gaan eens kijken in het Verdrag, want daarin staat beschreven hoe een Europese wet tot stand komt.

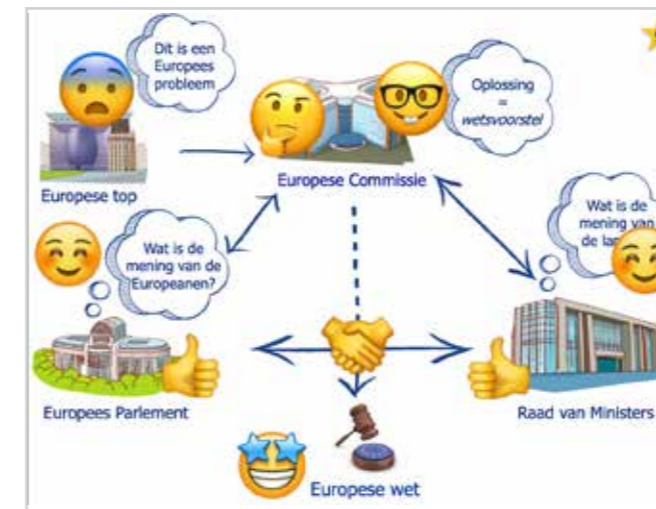

1. In de **Europese top** komen alle leiders van de lidstaten samen. Voor België is dat onze premier.

Zij bespreken een probleem dat zich stelt en beslissen of er een Europese oplossing moet komen.

Voorbeeld:

De Europese top heeft ooit vastgesteld dat roken een Europees probleem is, want 1 op 5 Europeanen rookt. Dat zijn meer dan 100 miljoen Europeanen, met jaarlijks zo'n 700.000 doden tot gevolg!

2. In de **Europese Commissie** bedenken de 'slimmeriken' een oplossing. Dat wordt dan een 'wetsvoorstel'. Bij dat voorstel moeten ze de mening van de landen en van de Europeanen vragen.

Voorbeeld:

De Europese Commissie stelde ooit voor om de waarschuwing 'Roken is dodelijk' op sigarettenpakjes te zetten, wat moet afschrikken om te roken.

3. In de **Raad van Ministers** komt de mening van de landen aan bod. Ieder land stuurt één minister om het wetsvoorstel te bekijken en te bespreken. De ministers gaan na hoe het voorstel hun land zal beïnvloeden.

Voorbeeld:

Alle ministers van gezondheid en de ministers van economie en arbeid uit de hele EU vertelden namens hun lidstaat of ze het eens of oneens waren met de waarschuwing op sigarettenverpakkingen. Zij keurden dit uiteindelijk goed (verwijs naar het rollenspel Raad van Ministers).

4. Ondertussen moeten ook de Europeanen hun mening kunnen geven, maar aan 445 miljoen mensen tegelijk hun mening vragen is natuurlijk moeilijk! Daarom kiezen wij vanaf 18 jaar wie namens ons mag beslissen in het **Europees Parlement**. Het Europees Parlement kijkt dus ook naar het voorstel. De parlementsleden gaan na hoe het voorstel het leven van de Europeanen zal beïnvloeden.

Voorbeeld:

Een meerderheid van de Europese parlementsleden ging akkoord met de waarschuwing op sigarettenverpakkingen. Ze vonden het een goede wet om de gezondheid van alle Europeanen te verbeteren.

5. Als zowel de Raad van Ministers als het Europees Parlement het voorstel met een meerderheid goedkeuren, wordt het uiteindelijk een Europese wet. De Europese Commissie legt deze wet op aan de lidstaten en controleert of ze de wet goed toepassen.

Voorbeeld:

De waarschuwing op sigarettenverpakkingen is een voorbeeld van een Europese wet. In de EU mogen geen sigaretten verkocht worden zonder dat deze waarschuwing erop staat.

Je kan deze afbeelding tonen bij het voorbeeld of zelf een (leeg!) pakje sigaretten meenemen naar je klas.

? Vraag aan de leerlingen:

"Wie is de Europese president? Het is een Belg!"

Antwoord: Charles Michel

Hij is de voorzitter van de Europese top. Wanneer de leiders van alle lidstaten samenkomen om een Europees probleem te bespreken, zal hij de vergadering leiden.

Nu jullie weten hoe een Europese wet gemaakt wordt, mag ook de 9de ster op de vlag verschijnen.

Deel 4: Rollenspel Europees Parlement

Onderwijsdoelen:

- Leergebiedgebonden eindtermen voor Mens & maatschappij: 2.14 / 2.15 / 2.16 / 3.9 / 4.5
- Leergebiedoverschrijdende eindtermen voor Sociale Vaardigheden: 1.2 / 1.6 / 2.
- Leergebiedgebonden eindtermen voor Nederlands: 1.8 / 1.9 / 2.9 / 2.10

Duur: 30 minuten.

Benodigheden:

- Partijnummers 1 tot en met 5
- Excel-formulier om nieuwe bedragen te noteren en gemiddelde te berekenen
- Bijlage 5: Invulblad 'Uitgaven EU' voor elke partij
- Bijlage 6: Extra informatie bij de uitgaveposten
- Bijlage 7: Extra afbeeldingen bij de uitgaveposten

★ Verloop van het rollenspel

1. Wat is een politieke partij? Laat de leerlingen voorbeelden geven van politieke partijen in België.
2. Leg uit dat deze partijen ook in alle andere lidstaten bestaan en in het Europees Parlement (EP) samen Europese partijen vormen.
3. Leg uit wat het EP doet. Het EP beslist mee over wetsvoorstellen en het EP beslist mee over waar het het geld van de EU aan uitgegeven zal worden.
4. Leg uit hoe de EU inkomsten heeft en leg uit aan welke domeinen dit EP (met je leerlingen als EP-leden) geld zal uitgeven (zie bijlage 6).
5. Overloop de bedragen die de Europese Commissie voorstelt om te besteden per uitgavepost.
6. Verdeel de klas in 5 politieke partijen.
7. Iedere politieke partij krijgt **10 minuten** om:
 - a. Via een interne discussie hun eigen bedragen toe te kennen en in te vullen op het formulier;
 - b. Een woordvoerder aan te duiden;
 - c. Samen te beslissen wat de woordvoerder over de nieuwe bedragen zal vertellen aan het gehele EP.
8. Modereer tijdens de volgende **10 minuten**:
 - a. De woordvoerders van elke partij komen één voor één vooraan (plenair) vertellen aan het EP hoe zij het geld verdelen en waarom. Vul tijdens de uitleg van een woordvoerder de nieuwe bedragen aan in het Excel-formulier.
 - b. Na iedere woordvoerder laat je één of twee EP-leden een vraag stellen of een opmerking geven.
 - c. De woordvoerder én de andere leden van zijn partij beantwoorden de vraag of reageren op de opmerking.
 - d. Komt er geen opmerking? Tracht het debat zelf aan te zwengelen door bijvoorbeeld te vragen: "Jullie vinden milieu belangrijk, maar waar zou je het geld aan uitgeven? Wat zou je veranderen met het geld dat je uitgeeft aan transport? Enz."
 - e. Waren de uitleg en reactie op de vragen in orde? Sluit per woordvoerder af met een plenair applausje.
9. In de groene kolom verschijnt automatisch het gemiddelde als 'nieuw voorstel'.
10. Wordt dit nieuwe voorstel aangenomen? Laat de EP-leden individueel stemmen. Enkel bij een meerderheid van pro-stemmen is de nieuwe verdeling aangenomen. Noteer het resultaat van de stemming onderaan in de Excel. Sluit af met een applaus.

★ Europees Parlement

Nu is het tijd om het Europees Parlement (EP) na te spelen. De leerlingen zijn vanaf nu Europese parlementsleden!

Het EP vergadert onder andere in dit gebouw in Straatsburg. Er zijn meer dan 700 EP-leden!

Ze hebben eigenlijk twee gebouwen: in Brussel en in Straatsburg. Het meeste werk doen ze in Brussel en dan komen ze één week per maand samen in Straatsburg met iedereen om alle eindbeslissingen te nemen.

Voordat je begint met het rollenspel is het belangrijk om het begrip 'politieke partij' te introduceren bij de leerlingen.

? Vraag aan de leerlingen:

"Wie kan er een voorbeeld geven van een politieke partij?"

Meestal komen er een aantal voorbeelden van de leerlingen en daar kan je op voortbouwen.

De politieke partijen bestaan ook in alle andere lidstaten en in het EP vormen ze Europese partijen. In het rollenspel wordt dat gesymboliseerd door de partijnummers 1 t.e.m. 5.

De EP-leden nemen beslissingen om het leven van alle Europeanen te verbeteren. Die Europeanen hebben namelijk op hen gestemd bij de verkiezingen.

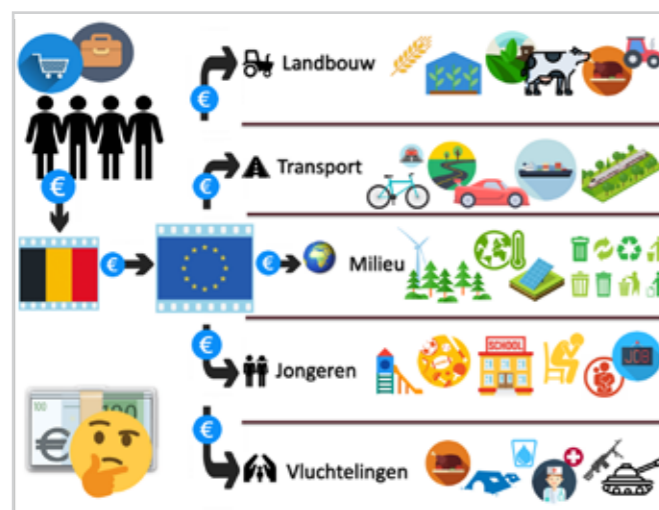
Het EP stemt over de wetsvoorstellen van de Europese Commissie, zoals de code op eieren, CE op speelgoed, de waarschuwing op sigarettenpakjes, ... Verwijs ook naar de afbeelding van de 12 verschillen.

Daarnaast beslissen de EP-leden ook mee over het geld van de EU: "Hoe moet het geld van de EU verdeeld worden?"

De EU kan jaarlijks zo'n 100 miljard euro besteden. Dat zijn de inkomsten. Dat geld wordt uitgegeven aan allerlei zaken.

Maar hoe verkrijgt de EU eigenlijk inkomsten?

? Vraag aan de leerlingen:
"Hoe verkrijgt de EU haar geld?"

Antwoord: belastingen

Jij (als leerkracht) en de ouders van de leerlingen gaan werken en krijgen een loon. Een deel van het loon betalen wij als belastingen aan ons land (België in ons geval). Maar ook de leerlingen betalen belastingen als ze naar de bioscoop gaan of als ze snoep of speelgoed kopen in de winkel.

België geeft een deeltje van dat geld aan de EU. De EU houdt dat geld niet voor zichzelf.

? Vraag aan de leerlingen:
"Waar zal de EU geld aan uitgeven?"

Overloop de uitgaveposten.

Schets tegelijk de problemen die ermee verbonden zijn. Stel jezelf steeds luidop de vraag waarom de EU er geld aan uitgeeft.

Koppel zoveel mogelijk aan de leefwereld van je leerlingen: bv veilige fietspaden bij 'transport', mensenrechten (recht op onderwijs) bij 'vluchtelingen', school & onderwijs bij 'jongeren', enz.

Kijk naar [bijlage 6](#) om meer achtergrond bij de domeinen te vertellen.

(In werkelijkheid zijn er meer uitgaveposten en zijn ze uitgebreider en complexer, maar door ze op deze manier te formuleren, maken we dit onderwerp toegankelijk voor de leerlingen.)

Verdeel de klas in 5 politieke partijen.

Overloop de bedragen die de Europese Commissie voorstelt om per uitgavepost te besteden. In totaal is er 100 miljard euro beschikbaar.

- 45 miljard euro ► Landbouw
- 25 miljard euro ► Transport
- 15 miljard euro ► Milieu
- 10 miljard euro ► Jongeren
- 5 miljard euro ► Vluchtelingen

Hoe verdelen jullie als Europese parlementsleden het geld en waarom? 10

Hoe verdeelt je partij het geld van de Europese Unie?

Uitgaven: 100 miljard euro

	Voorstel Europese Commissie	Voorstel van jouw Europese politieke partij
Landbouw	45 miljard	_____ miljard euro
Transport	25 miljard	_____ miljard euro
Milieu	15 miljard	_____ miljard euro
Jongeren	10 miljard	_____ miljard euro
Vluchtelingen	5 miljard	_____ miljard euro

(Totaal = 100 miljard)

Als alle Europese Parlementsleden van jouw partij akkoord gaan, zet hier dan de **handtekeningen** van de partijleiders

Maak je eigen verdeling

Kies je woordvoerder(s) => max 2

Hoeveel? Waarom? Wat moet men met dat geld **doen**?

Uitleg woordvoerder(s)

Kort debat: vraag & reactie

- ▶ Wat de woordvoerder komt vertellen, moet samen worden voorbereid. Zeg hen dat ze goed moeten **nadenken** waarom ze andere bedragen geven.
- ▶ Zijn ze klaar met hun nieuwe voorstellen? Dan mogen hun **handtekeningen** onderaan het blad.

Uitgaveposten	Voorstel van de Europese Commissie	1	2	3	4	5	nieuw voorstel
Landbouw	45	0	0	0	0	0	0
Transport	25	0	0	0	0	0	0
Milieu	15	0	0	0	0	0	0
Jongeren	10	0	0	0	0	0	0
Vluchtelingen	5	0	0	0	0	0	0
totaal		0	0	0	0	0	
Goedgekeurd?		0	0	0	0	0	0
Afgekeurd?		0	0	0	0	0	0

Nu is het tijd om de partijen aan het werk te zetten.

- ▶ Deel het invulblad [bijlage 5](#) uit aan iedere partij.
- ▶ Geef ze de opdracht om hun eigen bedragen in te vullen op het blad. De optelsom moet 100 miljard euro zijn.
- ▶ In hun partij duiden ze een **woordvoerder** aan die de nieuwe bedragen voor hun partij zal komen vertellen, uitleggen en verdedigen voor het hele EP.

In de groene kolom verschijnt automatisch het gemiddelde als 'nieuw voorstel'.

Wordt dit nieuwe voorstel aangenomen?

Nu gaan we stemmen!

Dat gebeurt in het EU Parlement individueel, met de eigen mening en zonder overleg in de partijen.

- Ga je akkoord of niet?
- Dat kan gewoon met handopsteking of rechtstaan.

Let op, want de bedragen worden dan door de EU vastgelegd voor 6 jaar!

Enkel bij een meerderheid van pro-stemmen is de nieuwe verdeling aangenomen. Noteer het resultaat van de stemming onderaan in de Excel.

De meerderheid wint! Dat is **democratie**. We bespreken, discussiëren, luisteren naar elkaar, stemmen en beslissen per meerderheid.

Sluit af met een applaus.

Zo komt ook ster nummer 10 op de vlag.

Deel 5: Europese Quiz

Europese quiz!
Zijn jullie **EUropa Xperts** geworden?

11

Provincie Antwerpen | europa direct

Duur: 10 minuten

Doel: in dit onderdeel kun je zien wat de leerlingen hebben opgestoken van de sessie. Als de leerlingen goed hebben opgelet, dan zijn ze in staat om alle vragen uit de quiz correct te beantwoorden.

Benodigheden:

- Bijlage 8: Europaquiz antwoordenblad
- Pakketjes met (namaak) eurobriefjes

Optioneel: beloning/prijs

★ Verloop van de quiz

1. Voor de quiz blijven de leerlingen in dezelfde groepjes zitten als het Europees Parlement.
2. Geef de leerlingen het Europaquiz antwoordenblad ([zie bijlage 8](#)).
3. In totaal zijn er zeven quizvragen. De leerlingen krijgen allemaal een pakketje startgeld. Van ieder eurobiljet hebben ze één briefje: € 5, € 10, € 20, € 50, € 100, € 200, € 500.
4. Bij iedere vraag hoort een vast bedrag dat ze inzetten. Bij een correct antwoord, moet jij betalen en dat bedrag verdubbelen. Bij een fout antwoord, moet dat groepje aan jou betalen.
5. Om 'EUropa Xpert' te worden (en een eventuele prijs te winnen), moeten de leerlingen na de laatste vraag minstens € 1.000 hebben. Om geen leerlingen teleur te stellen, is de laatste vraag voor € 500 niet al te moeilijk. Zo winnen alle leerlingen een eventuele beloning.

Vraag 1

€ 5: Waarvoor staat de afkorting **EGKS**?

Tip: denk aan de grondstoffen waarmee wapens gemaakt werden in de 2de Wereldoorlog

Antwoord:
Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal

Vraag 2

€ 10: Hoe noemt men de **handleiding** met de spelregels?

tip: Het V.....

Antwoord:
Het Verdrag

Vraag 3

€ 20: Welk land zit **niét** bij de Europese Unie?
A, B, C of D?

- A Griekenland
- B Noorwegen
- C Kroatië
- D Bulgarije

Antwoord:
B. Noorwegen

Vraag 4

€ 50: Turkije wil bij de EU komen. Dat is een kandidaat. Ken je zo nog **één kandidaat**-lidstaat?

tip: S.....
N....-M.....
M.....
A.....

Antwoord:
Servië
Noord-Macedonië
Montenegro
Albanië

Laat de leerlingen eerst even naar deze afbeelding kijken en zeg hen dat ze alles goed moeten bestuderen. Stel daarna pas vraag 5.

Vraag 5

€ 100: Welke organisatie bedenkt de **oplossing**? (wetsvoorstel)
A, B, C of D?

- A Europese Top
- B Raad van Ministers
- C Europese Commissie
- D Europees Parlement

Antwoord:
C. Europese Commissie

Antwoord:

- De euro
- Mensenrechten
- Vrede & stabiliteit
- Open grenzen
- Geen reclame voor sigaretten + waarschuwing op de pakjes
- CE op speelgoed
- Voedselveiligheid (eieren, etiket)
- Noodnummer 112
- Geen geoblocking meer (Netflix, Spotify, ...)
- Investeren in groene energie
- Minimum 2 jaar garantie
- Enzovoort

Antwoord:

9 mei

Zo vinden je leerlingen ook de 11de ster!

En uiteindelijk mag ook ster nummer 12 op de vlag verschijnen, want je leerlingen zijn nu ware EUropa Xperts geworden.

Heb je een cadeautje of een verrassing? Deel dit dan nu uit.

BIJLAGEN

Benodigheden Deel 1: Zoek de verschillen

Je kan bijlage 1-3 in hoge resolutie downloaden via www.europahuis.be/nl/aanbod/secundair-onderwijs/lesmateriaal/zoek-de-12-verschillen

Bijlage 1 – Zoek de verschillen: mét EU

Bijlage 2 – Zoek de verschillen: zonder EU

Bijlage 3 – Zoek de verschillen: oplossingen

Benodigheden Deel 2: rollenspel Raad van Ministers

Bijlage 4 – Invulblad Raad van Ministers voor de stemming

Benodigheden Deel 4: rollenspel Europees Parlement

Bijlage 5 – Invulblad 'Uitgaven EU' voor elke partij

Bijlage 6 – Extra informatie bij de uitgaveposten

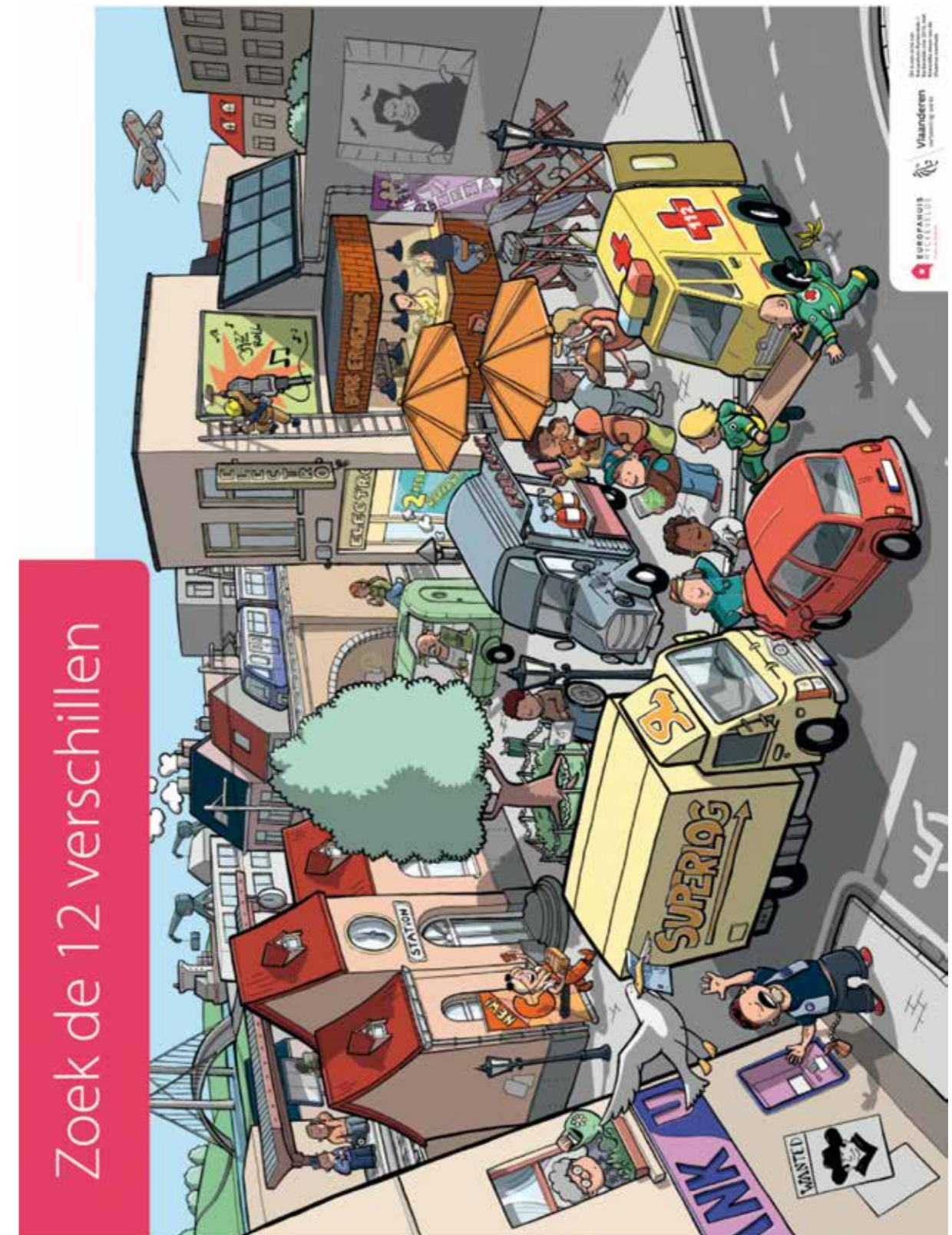
Bijlage 7 – Extra afbeeldingen bij de uitgaveposten

Benodigheden Deel 5: Europa quiz

Bijlage 8 – Europaquiz antwoordenblad

BIJLAGE 1

Zoek de verschillen: mét EU

BIJLAGE 2

Zoek de verschillen: zonder EU

Zoek de 12 verschillen

BIJLAGE 3

Zoek de verschillen: oplossingen

De Europese samenwerking zorgde intussen voor al meer dan 60 jaar vrede in de EU-lidstaten.

De EU verplicht duidelijke informatie op onze voeding. Zo weten we als consument wat er in voedingsproducten zit (ingrediënten), welk bedrijf het product maakte, enz.

Minstens de helft van de films, tv-series en documentaires die tv-zenders en andere bedrijven in de EU aanbieden, moeten van Europese oorsprong zijn.

De EU maakt een einde aan geoblocking: EU-burgers kunnen nu in eender welke EU-lidstaat online producten en diensten kopen.

Om het aantal rokers te verminderen, verbiedt de EU tabaksreclame. Daarnaast bepaalt ze welke waarschuwingen er staan op de verpakking van sigaretten en tabak.

In elk EU-land kan je het Europese noodnummer 112 bellen, als je de politie of een andere hulpdienst nodig hebt.

De EU bepaalt dat je op elk elektronisch toestel minstens 2 jaar garantie krijgt.

Sinds 2002 hebben we de euro op zak. In 19 EU-landen is dit de officiële munt.

De grenzen tussen de EU-lidstaten zijn open voor vrij verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal. In de meeste EU-landen zijn de grenzen ook open voor reizende EU-burgers.

De EU verbiedt discriminatie op de werkvloer op basis van iemands geslacht, leeftijd, handicaps, ras of etnische afkomst, godsdienst, geloof of seksuele geaardheid. Non-discriminatie is dan ook een belangrijke waarde van de EU.

Het Erasmus+ programma geeft een beurs aan studenten uit de EU die tijdens hun opleiding een tijdje in een ander EU-land gaan studeren.

De Europese Unie werkt aan een beter klimaat. Daarom moet minstens 32% van al onze verbruikte energie tegen 2030 uit hernieuwbare bronnen komen.

BIJLAGE 4 - Formulier Raad van Ministers voor de stemming

Schrap indien niet aanwezig Spreek aan met "De minister van ..."	JA	NEE	Eventuele opmerking
BELGIE			Na België: "Wat denkt buurland Nederland?"
NEDERLAND			België + Nederland + Luxemburg? = de BENELUX
LUXEMBURG			Benelux, toevallig dezelfde mening? NEE, vaak afstemming vooraf
DENEMARKEN			Klein land kan probleem niet alleen oplossen, dus via de EU. Welk land heeft de meeste inwoners?
DUITSLAND			= meer dan 80 miljoen inwoners! Welk land heeft minste inwoners? (en ook kleinste land)
MALTA			= 400.000 inwoners (minder dan Antwerpen!) ► Duitsland = 29 stemmen / Malta = 3 stemmen / Benelux= 29
CYPRUS			Eiland net als Malta en dezelfde mening?
FRANKRIJK			= meer dan 60 miljoen inwoners, dus groot stemgewicht
FINLAND			'Scandinavië' = rijkere landen van de EU
ZWEDEN			Buurland van Finland en ook in Scandinavië
ROEMENIË			Oost-Europa, armere landen
BULGARIJE			Buurland van Roemenië, armste land van de EU
SPANJE			Zuiden van Europa
PORTUGAL			Buurland van Spanje
IERLAND			Het meest westelijke land van de EU
ITALIË			Groot stemgewicht = meer dan 60 miljoen inwoners = groot stemgewicht
OOSTENRIJK			Buurland van Italië
KROATIË			Welk land kwam als laatste lidstaat bij de EU in 2013?
SLOVENIË			Buurland van Kroatië
SLOWAKIJE			
TSJECHIË			
GRIEKENLAND			
LITOUWEN			De Baltische staten (dezelfde mening)
ESTLAND			De Baltische staten (dezelfde mening)
LETLAND			De Baltische staten (dezelfde mening)
HONGARIJE			
POLEN			
TOTAAL			

BIJLAGE 5 Invulblad 'uitgaven EU'

Hoe verdeelt je partij het geld van de Europese Unie?

Uitgaven: 100 miljard euro

	Voorstel Europese Commissie	Voorstel van jouw Europese politieke partij
 Landbouw	45 miljard	___ miljard euro
 Transport	25 miljard	___ miljard euro
 Milieu	15 miljard	___ miljard euro
 Jongeren	10 miljard	___ miljard euro
 Vluchtelingen	5 miljard	___ miljard euro

(Optelsom = 100 miljard)

Als alle Europese Parlementsleden van jouw partij akkoord gaan, zet hier dan de **handtekeningen** van de partijleden:

BIJLAGE 6

Informatie over de domeinen uit de begroting

Hieronder staat kort uitgelegd wat de domeinen precies omvatten. Uit de praktijk blijkt dat dit niet altijd even duidelijk is.

★ Landbouw

Het meeste geld van de EU gaat naar de landbouw. Wat gebeurt er precies met dit geld? Het zorgt er allereerst voor dat de Europese boeren voldoende voedsel voor alle mensen produceren: melk, graan, eieren, vlees etc. Het voedsel dat wordt geproduceerd moet daarnaast veilig zijn. Met de code op de eieren kunnen we bijvoorbeeld traceren waar het voedsel vandaan komt. Ook houdt de EU rekening met het welzijn van dieren en mag landbouw niet ten koste gaan van het milieu.

★ Milieu

Met meer dan 445 miljoen Europeanen is het belangrijk om goed voor het milieu te zorgen. Het is voor onze gezondheid, welzijn en economie belangrijk dat de kwaliteit van het milieu hoog is. Het beleid van de EU rond het milieu doet er van alles aan om de lucht en het water schoon te houden, te zorgen voor een goede manier van afvalwerking en over te stappen op duurzame (groene) energie. Dat kan bijvoorbeeld door de aanleg van zonnepanelen en windmolens.

★ Vluchtelingen

Met dit geld worden bijvoorbeeld opvangcentra gebouwd voor vluchtelingen die per boot aankomen in Italië, Griekenland en Spanje. De vluchtelingen hebben mensenrechten. Ze moeten bijvoorbeeld onderdak, onderwijs, een bed en voedsel krijgen. De EU helpt de landen waar ze toekomen.

★ Transport

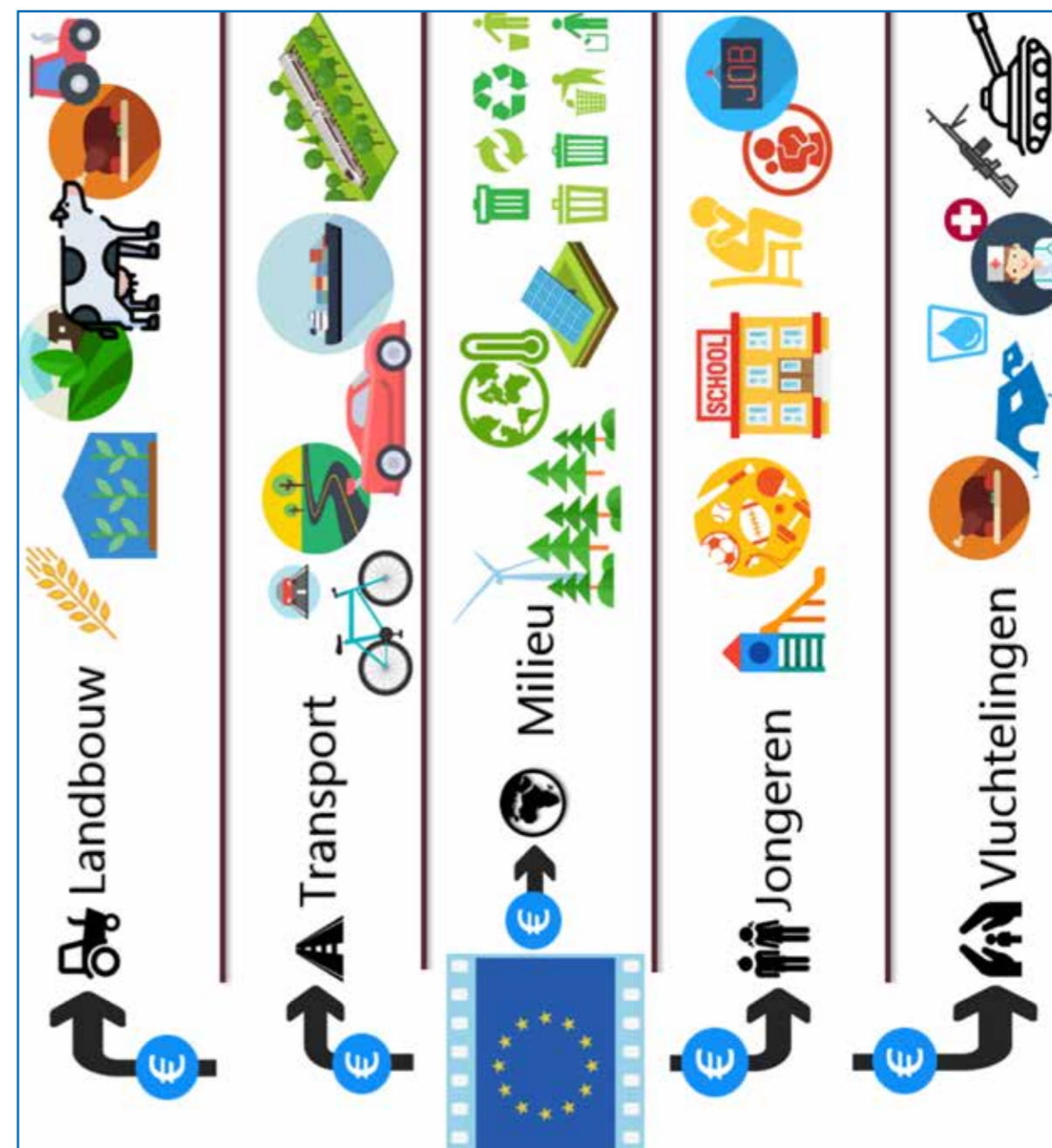
Het beleid van de EU rond transport heeft als doel dat alle Europeanen zich veilig en efficiënt kunnen verplaatsen. Daarnaast is het belangrijk voor de economie dat goederen snel van het ene naar het andere land geraken. Alle vormen van vervoer vallen hieronder: weg, spoor, water en lucht. In veel Oost-Europese landen worden bijvoorbeeld moderne spoorwegen aangelegd. Het beleid rond transport hecht ook veel belang aan het milieu. Belangrijk hierbij is het gebruik van schone brandstoffen, zodat het milieu zo min mogelijk wordt geschaad.

★ Jongeren

Met dit geld worden er bijvoorbeeld maatregelen genomen om jongeren na hun opleiding sneller aan werk te helpen. Verder worden ook uitwisselingsprojecten gefinancierd. Je kunt hierbij denken aan de Erasmus+ projecten. Lage en middelbare scholen uit de Europese Unie kunnen bij elkaar op bezoek gaan. Studenten van de hogescholen en universiteiten kunnen een tijdje gaan studeren aan een school elders in de EU. Het geld wordt dus gebruikt om Europese jongeren de kans te bieden om te reizen en andere Europese landen te ontdekken. Verder moeten jongeren voldoende speelruimte hebben in hun buurt: dit kan bijvoorbeeld aanleg van parken, speeltuinen, .. en steun aan sportverenigingen.

BIJLAGE 7

Extra afbeeldingen bij de uitgaveposten

BIJLAGE 8

Europaquiz antwoordenblad

(€ 5) 1.

(€ 10) 2.

(€ 20) 3.

(€ 50) 4.

(€ 100) 5.

(€ 200) 6.

(€ 500) 7.

Europa Direct van de Provincie Antwerpen is het lokale informatiepunt over de Europese Unie voor de burger. In totaal zijn er meer dan 400 informatiepunten in de 27 lidstaten. Europa Direct is een partnerschap tussen de provincie Antwerpen, de Europese Commissie en FOD Buitenlandse Zaken.

★ Contactgegevens en openingsuren

Europa Direct Provincie Antwerpen
Provinciehuis
Koningin Elisabethlei 22 • 2018 Antwerpen
T 03 240 60 49

Openingsuren:
Doorlopend iedere werkdag van 8.30 tot 18 uur.

www.provincieantwerpen.be/europadirect
europadirect@provincieantwerpen.be
www.facebook.com/EDAntwerpen
www.pinterest.com/europadirect/

D/2020/0180/06